

Bárhogyan, a kérdés elkerülhetetlen, már csak a feltámadó félelmeink miatt is. Mi lesz belőlük, micsoda gyűlöletek szabadulnak fel idővel? S mibe, micsoda létbe kényszerülnek bele a jöttek és a befogadó áldozatok? A válasz csak idő kérdése? És csak az Emberen múlik.

Lehet-e csodálkozni, hogy sokan már a bibliai fordulatot vizionálják? Egyre többen már az unokáik jövőjéért aggódva élik napjaikat vagy álmodják éjszakai álmaikat? Álmodjuk. Te is, én is.

Akik ezt előidéztek és fönntartják, kérdezem, nem emberiség, emberiesség elleni büntett követnek el? Népiirtást, háborús büntettet? Országokat megsemmisítve, földönfutóvá tenni népeket? S akik ezt zászlajukra tűzték, mit cselekszenek? Részesek...?

Nem kell ragozni. Fogalmazza meg mindenki magában a választ. Mert csak erre van az egyszerű európai embernek lehetősége. Egyelőre.

Talán eljön az az idő, amikor – lehetséges, hogy az utolsó pillanatban - Európa haláltusája előtt megtalálja önmagát, s megmenti önmagát.

Addig marad az egyre gyengülő remény. S a mi Istenünk segítségével a megvilágosodás: Mit tehetünk mi az európai ember, s mi magyarok?

Ébredjünk rá: most nincs sok fegyverünk s muníciónk. De ami van, az a legféllettebb kincsünk, s nehézfegyverünk. A Nyelvünk, ez a világcsodája és a Kultúránk. Az ébredés az, ha ezt megértettük és megértetjük. És a tetovált elménk és lelkünk visszanyeri azt a tisztaságát, amit a Jóisten nekünk adott, s ami fölött a Napbaöltözött Anyánk őrökdi. Ha tudunk hozzá imával fordulni.

Sok példa van arra, hogy a történelmi viharainkban, amikor kellett előkerültek a régi, pincékbe, padlásra rejtett fegyverek. S a szárazon tartott muníció. Ami ma betű, írás, zene, ennek a Kárpát-hazának az ezer színe. S java... Fegyverbe, magyar!

Sz. Tóth Gyula Életfáink

Szavak egy folyóirat képeihez. Oláh András fotóihoz próbálok szavakat találni. Képek a szavak között, a *Partium*, 2019. nyári számában. A fotók, visszafelé pergetve a filmet: *Elhagyatva* (templom), *Kőarc* (természetszobrászat), *Kilátásaink* (levegősen csillogó), *Nyomaink* (dolog volt), *Gyökerek* (kapaszkodás-ragaszkodás), *Otthonaink* (védve vagyunk), *Harangláb* (szédítő mélység), *Maradványaink* (voltunk – vagyunk?), *Rések* (átlátunk), *Párhuzamos élet* (együtt ölelésben), *Kiúttalanság* (de hova, de hova...), *Torockószentgyörgy* (mementó). És számomra a fő kép, a nyitány: *Átváltozás*. A hátsó borítónak nem adott címet. Lehetne: Biztatás, Utunk... A fedő borítón: személyek, járdán, faltövében ücsörgő anya a kisfiával, szegényesen, mintegy a „biztonság kedvéért” lefedi a szimbólumokat... Lehetne: *Várakozás*... Így együtt: élet az elmúlással (összefonódva, de összekapcsolva biztosan), folyamat, alakulásaink, ember és természet egymásra utalva. Átalakulunk és elmegyünk – elmegyünk és visszajövünk.

A képekre jellemző, külön szemlélve a szövegtől, a megkomponáltság, önálló füzér: az emberi élet és pszichikum, szociológia, házak és hazák. A magyar nép megélt és képzeletvilágának csodálatosan színes megragadásai, együtt pedig megfogalmazásai. Megjelenik a magyar nyelviség – képi nyelviség – élet, történelem, sorsok, ezek hangzása, villanatai, az egyedi, a magyar nyelvű vidék („Magyar nyelvű otthon”) és az egyetemes lelkület, érzület, átváltozásokkal. Ez erőre vall, tudatos, fel a fényre!

A témával összefüggésben, kommunikációs szempontból, vessünk egy pillantást Kafka „észleléseire”. A röviden vázolja, ma két dimenzióban él az egyén: 1. Világháló, internet, ahol mindent elér, reagálhat és megteszi, megy a közlés-fogadás. Mi a tárgy? Ki a másik? Mi az üzenet? Satöbbi. Lehet élvezkedni, kommunikálni. 2. Az utcán valaki rálép internetes egyénünk lábára, már nem kommunikál, káromkodik – a kommunikáció csapdája. Változik a helyzet, s vele sok minden. Franz Kafka írt ilyesmire: „Az átváltozás” című elbeszélésében (1912). Más időben, más körülmények között, nála ez abszurd, megjelenik az elidegenedés, némi groteszk felütéssel. Oláh észlelései: meghökkentőek, furcsák, elsősorban talán még csúnyák is, szürke göcsörtök, merev falak (ám színes felvételen ez másként mutat). Szóval észlelése nem karkai, kökemény realizmus.

És a képek szövegbe illeszkedése: nem díszítő elemek. A lapban a szöveg (vers, novella, tanulmány): irodalom és kép együtt, újabb kompozíció. Ez már a szerkesztői felfogás és megjelenítés erénye. A fotók keletkezése is meghatározó. A szerző szíves közlése nyomán tudjuk, hogy ezek a képek és a lapban már megjelenő képek

is „korábbi erdélyi túránk során születtek”. Ezek a túrák nagy távot fognak be, esetenként Krassó-Szörény megyéből kis átruccanás Szerbiába, Galambócra. Kiállítás is felvetődik, zenével, irodalommal. A fotós elhárítja, kiállításra ezek nem alkalmasak. Ahhoz „komolyabb fényképezőgép kellene”.

Mindegy is. A képekben ott a költő. És ahogy a jeles esztéta, Tarján Tamás értékelte: Oláh András a drámát is líraként érzi. (Mint ahogy azt már többször említettem.) Költőnk széles műveltségű ember, aki tudásának szintézisét teremti meg verseiben, esztétikát, gondolatokat nyújt át, érzelemmel. A futópillanatokat így örökíti meg, s teszi maradandóvá a tárgyat, helyet, érzést, szimbiózisban együtt – egyedi hangok, füzérelt harmóniában. Eredeti ötletek, egyedi meglátások. Pillanatfelvétel: kattog a költő gépe, villog a vakuja. És szinte halljuk alatta a zenét: *Egy kiállítás képei*. Ez már Muszorgszkij, „öntörvényű metrika, merész harmóniavilág”. Semmi nincs távol.

Oláh András, a fotós filozofikus alkat. Keresi a megismerés formáit, módjait. Kontingens lény, ezzel az attitűddel kerül kapcsolatba a Másikkal. Mások léte és a velük való viszony Sartre egyik nagy problémáját jelenti. (Sartre a XX. század egyik legnagyobb filozófusa, akit halála után méltánytalanul felejtenei igyekeznek Franciaországban is, és aki fölött, a teljes óvr ismerete nélkül, itthon is igen sommásan ítélnének.) Nagy fejezetet szentel ennek Fehér M. István átfogó munkájában: *Jean Paul Sartre* (Kossuth Könyvkiadó, 1980). Ez az attitűd nemcsak az emberekkel való viszonyban jelentkezik Oláh Andrásnál. Noha más munkáiból tudjuk, hogy a másik ember létezését nemcsak testben tételezi, de lélekben, érzésekben, szellemiségben is keresi és meg is tudja jeleníteni. Számára a Másik nem pusztán empirikus megjelenés, hanem a világ egységének, gazdagságának állandó előfeltétele. Oláh a Másikat nem pusztán tárgyként érzékeli, hanem szubjektumként. Tudja, hogy a világ dolgai sajátosan rendeződnek el körülötte. Közelen és távolban ott a fa, a fű, a torony, a kőszikla, a hegyorom... Rájuk néz, azok visszaneznek, őt szemlélik. Katt, exponál: mivel nemcsak a tárgyat látja, kapcsolatba kerül a Másikkal, a vele való viszonyt láttatja. Az elkapott pillantás telítődik, s immár a néző is úgy érzi, a tárgy, Másik őt nézi. Az így teremtett valóság: a fotós léte és a tárgy együtt lesz a néző a számára a Másik, mely legbelül érinti őt. A fotós nemcsak szereti a fákat, az erdőket, hanem „létben tartja” őket. A köztük kialakult bensőséges viszonyt, a kölcsönös szeretet alapján így, szabadon a Másiknak ajánlódózza, közvetíti a világot a Másik számára.

Így vagyok ezzel én, mint befogadó, mint Másik. Be vagyok vonva a megismerésbe, a másokkal való viszonyba. Megteremtődik a velük való lét sajátos „kör-tánca”. Oláh András képeiből leszűrhető, hogy a kereső-figyelőt maga a megismerés az abszolútum elé állítja, mert „maga a megismerés rendelkezik igazsággal”. És ez az abszolútumra törekvés „mégis mindig szigorúan *emberi* marad”. (És ha még

„komolyabb fényképezőgépe” lenne...) Oláh András 2019. Szent István ünnepén Pro Urbe díjat vehetett át. A díjazók észrevették a Másikat.

A fotó Oláh András: *Átváltozás* című felvétele